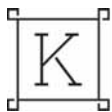

MYKOLAS KLEOPAS OGINSKIS: FRAGMENTAI IŠ „ATSIMINIMŲ“

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

Mykolas Kleopas Oginskis
250-osios gimimo metinės
MEMO klubas

MANO BIOGRAFIJA NUO VAIKYSTĖS IKI 1788 METŲ, KADA PRADĖJAU RAŠYTI SAVO ATSIMINIMUS

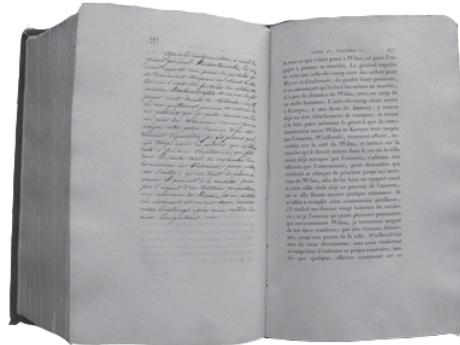
„Gimiau 1765 metų rugsėjo 25 dieną savo tėvų kaime Guzove, Ravos vaivadijoje, Sochačevo seniūnijoje, už septynių mylių nuo Varšuvos. Mano tėvas, Andrius Oginskis, gyvenimo pabaigoje Trakų vaivada, o tuo metu, kai gimiau aš, Ašmenos seniūnas, Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kardininkas ir Lenkijos ordinų kavalerius, išvyko iš Lietuvos ir įsikūrė Lenkijoje, kur vedė mano motiną – Guzovo seniūno Potockio našlę.

Mano motina Paulina, mergautine pavarde grafitė Šembek, pirmą kartą buvo ištekėjusi už Lubensko, kuris gyveno labai trumpai. Antrą kartą ištekėjo už Potockio, kuris maždaug po metų paliko ją našlę. Pagaliau ji ištekėjo už mano tėvo Oginskio.

Visai atsitiktinai pirmasis vyras buvo kilęs iš Didžiosios Lenkijos, antrasis – iš Mažosios, o trečiasis – iš Lietuvos. Kadangi su kiekvienu vyru turėjo po vieną sūnų, tai visuomenėje mano motiną dažnai vadindavo trijų provincijų motina. Buvo pokštaujama, jog kalbėdama apie savo sūnus ir norėdama pasakyti, apie kurį kalba, ji kartais sakydavo, jog jos sūnus Lubenskis pasakė, kad jos sūnus Potockis nuvyko į kaimą pas jos sūnų Oginskį.

Mano netikri broliai iš motinos pusės buvo Feliksas, grafas Lubenskis ir Petras Potockis. Mano sesuo Juzefa Oginska pirmą kartą ištekėjo už vieno iš Oginskių (Gabrieliaus tėvo), o antrą kartą už Mstislavo seniūno Lopacinskio.“

„Niekada nepretendavau būti rašytoju ir neketinau visuomenei pateikti šių atsiminimų, nes rašiau tik savo vaikams ir draugams. Norėjau, kad jie žinotų apie nepaprastus įvykius, kurių liudininku man teko būti, norėjau, kad jie prisimintų nelaimės, ištikusias jų tėvynę. Taip pat ketinau paaiškinti gyvenimo principus, kurių visada laikiausi ir savo pavyzdžiu rodžiau, kad tikėjimas, jog stengeisi atlikti pareigas, gali nuraminti net tada, kai likimas tau siunčia nelaimių. Visiškai nesistengiau būti žinomas ir niekada nesivarginau, bandydamas paneigti tai, kas užsienio laikraščiuose bei įvairiuose leidiniuose buvo rašoma apie mane ir Lenkiją, tačiau pastebėjau štai ką: nors pats buvau abejingas apkalboms, tačiau jos kildavo prieš mano valią. Kai keliuose – Moderniosios

Mykolas Kleopas Oginskio „Atsiminimai“ su papildymais, saugomi Vilniaus universiteto bibliotekos Rankraščių skyriuje

biografijos – leidiniuose radau absurdiškų prasimanymų apie mane (beje, netgi iškraipytų reikšmingų mano šalies istorijos faktų), nusprendžiau išleisti šiuos „Atsiminimus“ (padariau tai labai noriai), juolab dėl to, kad draugai jau seniai reikalavo iš manęs tokios aukos, nusileisdamas primygtiniems daugelio žmonių, kurie žinojo ne visą tiesą, prašymams.

1791 metais Londono laikraščiai rašė, kad žuvau, keldamasis iš Kalė į Duvrą, ir mano draugai mane apverkė, o aš skaičiau žinutę apie savo paties paskendimą. Daug laikraščių teigė, kad 1792 metais buvau iškviestas į Konvento teismą Paryžiuje ir mačiau kopijas kalbos, kurią turėjau ten pasakyti, nors tuo metu buvau už trijų šimtų ljų nuo Prancūzijos sienų. Hamburgo, Kelno ir kiti laikraščiai teigė, kad 1796 metais vadovavau dešimties ar penkiolikos tūkstančių vyrų kariuomenei prie Turkijos sienų. Ta naujiena buvo skelbiama taip įtikinamai, kad Paryžius išbarė Verninaką, Prancūzijos ambasadorių Osmanų Portoje (Osmanų imperijoje), už tai, kad apie šį įvykį nepranešė.

Rašydamas „Atsiminimus“ aš ne tiek stengiausi paneigti netikrus faktus apie mane, kiek siekiau ištaisyti klaidas, susijusias su nesenais įvykiais Lenkijoje bei painiojamomis datomis, ir pasakyti tikrą tiesą apie tuos įvykius, kuriuose vienaip ar kitaip teko dalyvauti.

Kadangi nutariau rašyti, pirmiausia paminėsiu, kad tarnauti savo šaliai pradėjau labai jaunas, vieną po kito užėmiau šiuos postus: buvau Seimo narys, Finansų departamento narys, Nepaprastasis pasiuntinys Olandijoje, Įgaliotasis atstovas Anglijoje, Lietuvos iždininkas, Lenkijos revoliucijos karys, lenkų patriotų atstovas Konstantinopolyje ir Paryžiuje. Emigracijoje gana daug metų buvau pasitraukęs nuo valstybės reikalų, tačiau vėliau imperatorius Aleksandras paskyrė mane senatoriumi Sankt Peterburge. Nereikia stebėtis, kad tie, kurie mato tik faktus, galėjo manyje įžvelgti ir aristokratą, ir jakobiną, prancūzų šalininką, ar atsidavusį Rusijai žmogų.

Skaitant mano atsiminimus tokios abejonės, be abejo, išnyks ir skaitytojas įsitikins, kad vienintelė kelrodė žvaigždė, didžiausią įtaką turėjęs jausmas buvo meilė tėvynei. Kartais dėl meilės jai nebesuvokdavau, kur tiesa. Dėl jos padarydavau kvailysčių, nes pernelyg greitai pasiduodavau jausmams ir skubėdavau paklusti pirmiesiems širdies impulsams. Bet protas aistrų nevaldo, tad ir už meilę tėvynei reikia atleisti, net tada, kai ji išprovokuoja neapgaltotus poelgius.“